

Deșteaptă-te, române! de Andrei Mureșanu	3	• Textul dramatic și arta spectacolului	58
Competențe generale și specifice	6	• Autorul. Personajul dramatic. Interpretarea textului. Dezbateri pe marginea textului citit	60
Ghid de utilizare a manualului digital	7	• Textul dramatic (consolidare)	63
Recapitulare inițială	9	• Răzbunarea sufleurului (<i>O glumă de culise în 3 acte</i>) de Victor Ion Popa (fragment)	67
UNITATEA 1		• Compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii	67
Opt descoperiri și descoperitori	11	Elemente de construcție a comunicării:	
Lectură:		• Predicatul (actualizare)	70
• Textul epic	12	• Subiectul (actualizare)	72
<i>Aventurile lui Leep în realitatea offline, text inedit de Dan Lungu</i>		• Construcții active. Construcții pasive	74
• Trăsăturile textului epic (actualizare)	16	• Construcții impersonale	76
• Personajul (actualizare)	18	• Construcții cu pronume reflexive	78
• Interpretarea textului	20	• Construcții incidente	80
• Combinarea diverselor structuri textuale	21	Comunicare orală:	
<i>Avioanele de Raluca Poenaru</i>		• Comportamente nonverbale și paraverbale cu efect persuasiv	82
• Textul nonliterar. Textul multimodal: reclama	24	Redactare:	
Elemente de construcție a comunicării:		• Tipare textuale de structurare a ideilor: comparație, analogie, pro-contra. Cronica de spectacol	84
• Categorii semantice (actualizare)	26	Interculturalitate:	
• Derivarea și compunerea (actualizare)	28	• Relații culturale constructive. Proiect: Noi și ceilalți	88
• Conversiunea. Familia lexicală	30	Recapitulare	90
• Împrumuturi lexicale	32	Evaluare	92
• Elemente de fonetică (actualizare). Scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină	33	UNITATEA 3	
• Variații de registru. Jargonul și argoul. Limbajul colocvial și limbajul cultivat (familiarizare)	36	Opt tipuri de emoții	93
Comunicare orală:		Lectură:	
• Atitudini comunicative. Inteligența emoțională	38	• Textul liric	94
Redactare:		<i>Celei care pleacă de Ion Minulescu</i>	
• Etapele scrierii: prezentarea textului în fața publicului, evaluarea feedbackului, integrarea sugestiilor	40	• Interpretări multiple. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea textului citit	97
• Prezentarea textului: grafica textului ca modalitate de a capta atenția publicului	42	• Limbajul figurat (actualizare). Aliterația, hiperbola și antiteza	99
Interculturalitate:		• Descrierea. Monitorizarea și evaluarea propriei lecturi	102
• Modele comportamentale în textele literaturii universale	44	<i>Vís vegetal de Magda Isanos</i>	
Recapitulare	46	Elemente de construcție a comunicării:	
Evaluare	48	• Fraza. Coordonarea (actualizare)	105
UNITATEA 2		• Fraza. Subordonarea	108
Opt pași spre lumea spectacolului	49	• Construcția frazei în limba vorbită și în limba scrisă. Elipsa	111
Lectură:		• Atributul (actualizare). Apoziția	114
• Textul dramatic	50	• Atributiva	118
<i>Jocul de-a vacanța de Mihail Sebastian (fragment)</i>			

Comunicare orală:	121	UNITATEA 5	
• Textul argumentativ			
<i>Cartofi prăjiți, text inedit de Elena Vlădăreanu</i>		Opt identități neexplorate	169
Redactare:		Lectură:	
• Comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emoții (actualizare). Etica redactării. Originalitatea	125	• Textul liric	170
<i>Spațiul meu A₂ de Doina Ioanid</i>		<i>Răul câte chipuri are? de Matei Vișniec</i>	
Interculturalitate:		• Înțelegerea și interpretarea textelor	172
• Noi și ceilalți. Despre iubire în alte culturi	127	• Textul liric (consolidare)	174
Recapitulare	128	<i>Noi de Octavian Goga</i>	
Evaluare	130	• Înțelegerea și interpretarea textului	176
UNITATEA 4		Elemente de construcție a comunicării:	
Opt istorii necunoscute	131	• Circumstanțialul de loc (actualizare)	178
Lectură:		• Circumstanțiala de loc	179
• Textul epic în versuri	132	• Circumstanțialul de timp (actualizare)	181
<i>Pașa Hassan de George Coșbuc</i>		• Circumstanțiala de timp	182
• Trăsăturile textului epic în versuri. Înțelegerea și interpretarea textului	134	• Circumstanțialul de mod (actualizare)	184
• Textul epic în proză	137	• Circumstanțiala de mod	185
<i>Scormon de Ioan Slavici</i>		• Circumstanțialul de cauză (actualizare)	187
• Înțelegerea și interpretarea textului	141	• Circumstanțiala de cauză	188
• Compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii	142	• Circumstanțialul de scop (actualizare)	190
• Jurnalul	143	• Circumstanțiala de scop	191
<i>Jurnalul unei fete greu de mulțumit de Jeni Acterian (fragment)</i>		• Construcțiile concesive	193
Elemente de construcție a comunicării:		• Construcțiile condiționale	195
• Complementul direct (actualizare)	145	Comunicare orală:	
• Complementiva directă	146	• Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral	197
• Complementul indirect (actualizare)	148	Redactare:	
• Complementiva indirectă	150	• Redactarea de mână și redactarea computerizată	199
• Complementul prepozițional (actualizare)	152	Interculturalitate:	
• Complementiva prepozițională	154	• Modele comportamentale în textele literaturii universale	201
• Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale și a anaforelor	156	Recapitulare	202
Comunicare orală:		Evaluare	203
• Strategii de ascultare activă	159	Recapitulare finală	204
Redactare:		Evaluare finală	207
• Modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor. Diferite tipuri de texte (actualizare)	161	Autoevaluare finală	210
Interculturalitate:		Anexă	211
• Valori culturale românești în lume	163	Texte utilizate	212
Recapitulare	165		
Evaluare	167		

Dan Lungu

(n. 1969, Botoșani)

Este unul dintre cei mai de succes și mai îndrăgiți scriitori români contemporani. A fost director al Muzeului Național al Literaturii Române Iași, inițiator al asociației Club 8 și al Festivalului Internațional de Literatură și Traducere Iași (FILIT). Mai multe romane ale sale au fost traduse în numeroase limbi și ecranizate ori adaptate pentru spectacole de teatru sau balet.

Este cunoscut îndeosebi pentru romanele *Sunt o babă comunistă!* și *Fetița care se juca de-a Dumnezeu*, dar și pentru aventurile lui Leep din *Vlogger la 13 ani* și *Principiul viselor comunicante*.

Textul epic

Gata pentru ceva nou

1. Lucrați în perechi! Mai jos regăsiți o listă cu români care au făcut o descoperire sau au deschis drumuri noi în știință, în tehnică etc. Asociați în mod corespunzător. Ce alte descoperiri făcute de români cunoașteți?

Petrache Poenaru

Traian Vuia

Elena Caragiani-Stoescu

Ion Cantacuzino

Nicolae Paulescu

Ana Aslan

Rodica Mariana Ion

Ștefania Mărăcineanu

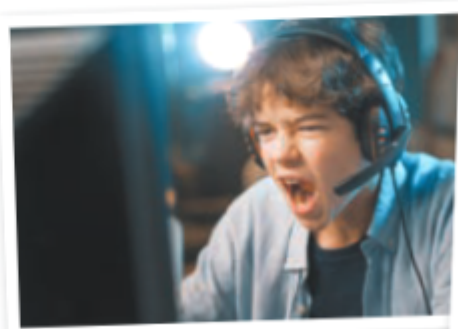
- prima femeie pilot din România
- leacul pentru holeră
- Gerovital H3, medicament folosit în tratarea îmbătrânirii și a bolilor bătrâneții
- primul zbor cu un aparat mai greu decât aerul
- metode de tratament a cancerelor dermatologice premaligne
- stiloul
- teorii despre radioactivitate și despre declanșarea artificială a ploii
- insulina

2. Ce ai descoperit recent și te-a impresionat? Poate fi vorba de o rețetă nouă, de un joc la calculator, o carte, un loc frumos etc.

3. Ce descoperire ai vrea să poarte numele tău și de ce? Ce preferi: să nu descoperi nimic niciodată sau să inventezi ceva fără ca lumea să știe că tu ești creatorul/creatoarea? Motivează-ți răspunsul.

4. Observă imaginile de mai jos. Cu ce cuvânt ai asocia-o pe fiecare dintre acestea: *online* sau *offline*? Tu cum preferi să-ți petreci timpul liber - în fața calculatorului sau în natură?

5. Citește textul de pe paginile următoare, intitulat *Aventurile lui Leep în realitatea offline*, scris de Dan Lungu.

Text de bază

Aventurile lui Leep în realitatea offline

text inedit de Dan Lungu

Hei, salutare tuturor! Am revenit cu noutăți, știu că mă așteptați cu sufletul la gură. Sunt sigur că v-a fost dor de mine, nu e nevoie s-o spuneți.

Iar ca să fiu drăguț măcar o dată în viață, iată că mă ia gura pe dinainte și vă zic:

— Și mie mi-a fost dor de voi, băieți și fete!

Așa că haideți să vă povestesc o fază tare, care s-a întâmplat fix după o zi nenorocită.

Nenorocită am zis? Prea puțin spus! E un cuvânt prea delicat, un eufemism¹ de-a dreptul. De fapt a fost o zi cumplită, scârboasă, ucigașă, sucită, împuțită - mai puneți voi ce adjective vă vin în neuronii voștri zglobii, nu vă zgârciți, pentru că merită. O zi care ar trebui scoasă din toate calendarele de azi înainte. Scoasă prin lege.

Pe scurt, a fost a doua cea mai urâtă zi din viața mea.

Lucrurile s-au întâmplat cam în felul următor: eu stăteam frumușel și cumincior la birou, când, la un moment dat, am simțit o bătaie pe umăr. Aveam căștile pe urechi, degetele pe mouse, pupilele dilatate și strigam ca din gură de șarpe în microfon către Koka, prietena lui Pixie, cu care fac adesea echipă. Vocabularul meu nu era cel mai elevat, dar, nah!, știți cum e la jocuri! Ce, tata când se uită la meciurile de fotbal cu prietenii lui vorbește mai delicat? Cum vă povesteam, stăteam cumincior la birou, mă fâțaiam în scaun, băteam cu pumnul în masă, urlam către Koka să fie atentă la pericolele din spate, adică mă simțeam foarte bine. Eu împușcam în cap dinozaurii troieni care coborau tropăind din naveta spațială, iar Koka trebuia să mitralieze luptătorii intergalactici ce se revărsau din burțile lor, mulți, mici și înarmați până în dinți. Știți cum e, lupta era pe viață și pe moarte, când fiecare secundă e prețioasă, cum se spune. Ei bine, într-un astfel de moment am simțit o bătaie pe umăr! Vă dați seama ce înseamnă asta, da? E un gest necugetat al cuiva care habar nu are de jocuri. Numai Ceimari sunt capabili de fapte atât de neinspirate.

Instinctiv, am întors capul. Cum am sucit țeasta, cum am ratat doi dinozauri și soarta luptei a fost pecetluită.

¹ **eufemism** - s. n. cuvânt sau expresie care, în vorbire sau în scris, înlocuiește un cuvânt sau o expresie neplăcută, jignitoare, necuviincioasă sau obscenă.

Așadar, am întors privirea. Era mama.

— Ai grijă cum vorbești, zice ea. Și nu mai urla, că nu ești în pădure.

— E doar un joc, Mom²!

Eram gata să-mi iau săpuneala³ pentru limbajul colocvial, ba chiar eram pregătit să merg la masă pentru un sfert de oră, aș fi făcut orice numai să fiu lăsat în pace, dar ceea ce a urmat mi-a întrecut și cele mai sumbre așteptări.

— Te rog să-ți pregătești bagajul în seara asta, mâine plecăm la mătușa Anastasia pentru două-trei zile.

Am înlemnit. Emoțiile negative m-au paralizat. Am crezut că se prăbușește cerul peste mine. În cele din urmă, am reușit să smulg un strigăt din străfundurile ființei mele:

— Nuuuuuuuuuuuuuuuuuuu!

— Ba da, a zis calm Mom.

— Ce naiba să fac la baba aia? Să mă sufoc de plictiseală? am izbucnit eu.

— Ai grijă cum vorbești!

— Ce Dumnezeu să fac la mătușa Nasty⁴? Să mă cațăr în copaci de plicti? am reformulat.

— Îmi place ideea cu copacii. Poți culege și cireșe, să facem dulceață...

— N-aș putea rămâne cu tata? am insistat.

— Nu ți-ar strica un pic de mișcare în natură, la aer curat... stai prea mult la calculator...

— Stau cu tata!

— Tata pleacă în delegație.

² **mom** - (din engl.) apelativ familiar pentru mamă.

³ **a lua (o) săpuneală** - expr. a fi certat, dojenit.

⁴ **Nasty** - joc de cuvinte între numele Anastasia și englezescul nasty (urât, neplăcut, nesuferit).

— Stau singuri învăț să-mi fac omletă. Îmi spăl ciorapii, dacă e nevoie, am strigat eu cu disperare.

— Trebuie să mai ieși din casă. Viața adevărată nu e în fața calculatorului, a zis ea, îndreptându-se spre ușă.

— Viața e acolo unde o trăiești, mi-am amintit o replică dintr-un film.

Mama s-a oprit, s-a uitat lung la mine și a pufnit în răs. Apoi, din pragul ușii a mai zis:

— Mătușa Anastasia are vâcută... pușori aurii... livadă cu de toate... O să fie frumos!

Pff, ce m-a enervat chestia asta! Eu aveam nevoie de internet cu o viteză de download² de măcar 533 Mbps³ și rețea 5G la telefon, iar ea mă ademenea cu vâcuțe. Eram sigur că Nasty Woman⁷ locuia într-o căsuță drăguță pierdută printre dealuri verzi, dar unde trebuia să te urci pe casă sau în copac ca să poți suna la 112. Ca să nu mai spun că, în caz de furtună, putea rămâne fără energie electrică tot satul. Văzusem destule știri pe tema asta.

Până seara am mai avut două tentative să o conving să mă lase singur acasă, dar tot degeaba. Mom era inflexibilă, cică aveam neapărată nevoie de mișcare și aer curat.

Cum spuneam, a fost a doua cea mai urâtă zi din viața mea. Prima a fost când a picat internetul în tot orașul timp de câteva ore bune. Atunci am crezut că mor. Mor și mă reîncarnez în ucigaș în serie, ca să mă răzbun pe toți cei vinovați de asemenea nenorocire.

În ziua următoare, dis-de-dimineață bagajul era făcut – două tricouri, o pereche de blugi și o tonă de scule: mi-am îndesat trei perechi de căști (nu se știe când te lasă vreună!), trei telefoane vechi, dar funcționale la nevoie, nouă baterii externe încărcate 100%, două laptopuri, o claiă încălțată de cabluri, mouse-uri și încărcătoare pentru telefoane de diferite generații, două microfoane, două memorii HDD⁸ externe cu jocuri și filme, o lanternă de buzunar și alta frontală, o trusă de șurubelnițe, iar la sfârșit

² download – (din engl.) descărcare.

³ Mbps – abreviere pentru megabit pe secundă (unitate de măsură a vitezei rețelei).

⁷ woman – (din engl.) femeie.

⁸ HDD – (din engl.) abreviere pentru hard-disk drive (unitate hard-disk).

am aruncat și vechea pereche de ochelari VR⁹. Mi-ar fi plăcut să iau un PC¹⁰ de rezervă în portbagajul mașinii, dar mi-a fost teamă că Mom va exploda.

Drumul a durat două ore și ceva. Mama a condus relaxată, ascultând și fredonând melodii de pe vremea apariției vieții pe pământ sau, hai, a războaielor dacilor cu romanii. Eu m-am tolănit pe bancheta din spate, cu căștile pe urechi. Urmăream un serial, conversam cu prietenii pe chat și, în același timp, rulam playlistul meu cu bucăți una și una, despre care mama pretindea că sunt cântate la drujbă.

Din când în când, Mom îmi arăta pădurea, lanurile de floarea-soarelui sau vreo păsăruică ciudată. Eu dădeam din cap în ritmul muzicii.

De cum m-a văzut, mătușa Anastasia m-a luat la pupat. Fix ce-mi doream, vă dați seama! Chiar mi-era dor de mirosul ei de acid clorhidric... În fine, erau și vești bune. Casa se afla la asfalt, avea curent electric, iar telefonul îmi arăta trei liniuțe la semnal. Am fost repartizat într-o cameră semiîntunecată și răcoroasă, care mirosea a plante uscate. Am scotocit în toate colțurile, pe după toate borcanele de dulceață, dar n-am dat decât de o singură priză, dacă vă puteți imagina!

Cât Mom și Nasty Woman au început să discute cu pasiune despre pământurile care urmau să fie vândute, am ieșit în recunoaștere. Am dat de un chioșc cu sucuri ieftine, napolitane și bomboane la bucată. Presupun că expirate

⁹ VR – (din engl.) abreviere pentru virtual reality (realitate virtuală).

¹⁰ PC – (din engl.) abreviere pentru personal computer (computer personal).

toate. Am mai văzut balegi de vacă pe asfalt și un cârd de găște mărșăluind soldățește. Apoi mi s-a făcut foarte cald.

Când m-am întors, mătușa mea vorbea însuflețită la telefon, iar Mom o privea cu ochii cât mingile de ping-pong.

— Andrei are un băiețel, mi-a zis Mom, în extaz. Îl cheamă Kevin.

— Andrei? Care Andrei? Cum adică Kevin?

Așa am aflat că am un fel de văr de-al doilea care e proaspăt tătic. E înșurat cu o taiwaneză și locuiește în Michigan.

Am mai aflat că sunt un fel de unchi și că trebuie să mă bucur. Am fost mai degrabă surprins de noua postură. Apoi m-am simțit mândru. Totuși, e ceva să fii un fel de unchi la paispe ani, nu?!

Din câteva căutări pe net, cât timp mătușa Anastasia conversa cu el, am aflat o groază de amănunte. Andrei avea aproape patruzeci de ani și lucra la o firmă care producea plăci video. Uau! Asta chiar m-a entuziasmat, trebuie să recunosc! Soția lui se numea Lin și lucra într-o bancă. Micuțul Kevin avea aproape două luni. Andrei călătorea des și pusese fotografii din locuri exotice, chiar și din mijlocul unui trib din Papua-Nova Guinee.

I-am cerut prietenia pe toate rețelele de socializare comune. Îmi plăcea tipul!

Mătușa Anastasia a terminat conversația flească de emoție. Apoi a reluat discuția cu Mom despre pământuri. Voia să le vândă cât mai repede, erau mai degrabă o povară. Nu-și dorea decât să plece cât mai repede la Andrei, să aibă grijă de cel mic. Era singurul ei nepot și nu voia să-l vadă doar în fotografii.

În scurt timp, Andrei mi-a acceptat cererile de prietenie și mi-a scris. Ne-am împrietenit instantaneu. M-a întrebat cât mă pricep la tehnică, fiindcă avea o idee. I-am spus în linii mari ce știu să fac.

— Pfooi, ești tare! Eu la vârsta ta abia jucam Tetris!

Am adus rapid laptopul, am instalat aplicația pe care mi-a trimis-o și am urmărit un tutorial indicat de el. Am înțeles despre ce era vorba. Fain!

Am rugat-o pe mătușa Anastasia să mergem cu toții în camera mea, fiindcă aveam o surpriză pentru ea. Acolo era mai întuneric.

Ne-am conectat și am deschis aplicația pentru hologramă. În mijlocul camerei a apărut un bebeluș care orăcăia cât îl țineau plămâni. Apoi a apărut de nicăieri Andrei, în blugi și tricou.

— Salut, mama. El este Kevin! Kevin, salut-o pe bunica!

După care a luat formă Lin, care a fluturat din mână și ne-a zis „Hello!”¹¹

Mătușa Anastasia a început să plângă în hohote. S-a repezit să-l ia în brațe pe cel mic, dar nu a îmbrățișat decât aerul.

În curând, scena a încremenit, sunetul s-a pierdut și siluetele s-au risipit ca un fum.

Pentru un semnal de trei liniuțe, fusese maximum ce se putea obține.

De la întâmplarea asta, mama a început să mă privească cu alți ochi. Pe bune, nu exagerez cu nimic. Iar pe mătușa Anastasia am auzit-o întâmplător spunându-i:

— E de toată isprava băiatul acesta al tău. O să ajungă mare!

Pentru așa o replică, m-am oferit din senin să culeg o găleată de cireșe negre pentru dulceață.

Mama m-a întrebat ironic dacă am febră, dar m-am prefăcut că nu o aud.

Din vârful copacului satul se vedea foarte frumos, ca o panoramă 3D. În plus, semnalul telefonului era de cinci liniuțe.

Primele gânduri și trăiri

1. Răspunde în scris la întrebările următoare.

- Ce ți-a plăcut cel mai mult în textul citit?
- Ce nu ți-a plăcut?
- Ce moment te-a amuzat? Transcrie o secvență sugestivă.
- Ce secvențe din text ți-au adus aminte de situații din viața ta? Explică.
- Dacă ai putea să îl întrebi pe autor ceva despre textul său, ce ai vrea să afli?

2. Imaginează-ți că ești autorul. Ce ai schimba la finalul acestui text?

¹¹ Hello! – (din engl.) Bună!

Trăsăturile textului epic (actualizare)

Start

1. Extrage indicii de timp și de spațiu din textul *Aventurile lui Leep în realitatea offline* de Dan Lungu.

2. Pe baza textului de bază citit, ordonează ideile de mai jos în caiet, respectând cronologia faptelor.

- Leep le arată mătușii și mamei o hologramă cu Andrei și familia sa.
- Mama îi cere să-și pregătească bagajul pentru o vizită la mătușa Anastasia, ceea ce provoacă o reacție de nemulțumire din partea copilului.
- La sosirea la casa mătușii, băiatul este întâmpinat cu afecțiune.
- Băiatul explorează locurile din împrejurimi, remarcând diferențele față de mediul său obișnuit.
- În timpul unui joc, Leep este întrerupt de mama sa.
- Mama și mătușa își exprimă aprecierea față de băiat.
- În dimineața următoare, își face bagajul, punându-și diverse dispozitive electronice, și pornește cu mama către destinație.
- Descoperă că are un nepoțel nou-născut pe nume Kevin, fiul lui Andrei, un văr mai mare care locuiește în străinătate.
- Mătușa Anastasia încearcă să îmbrățișeze imaginea bebelușului, dar nu atinge decât aerul.
- Leep își exprimă nerăbdarea de a împărtăși experiența cu prietenii săi.
- Băiatul încearcă să-și convingă mama să îl lase acasă, dar fără succes.
- Leep și Andrei încep să discute online și se împrietesc.

3. Delimitează textul în paragrafe semnificative pentru momentele acțiunii. Folosește ideile principale de la exercițiul anterior.

4. Notează, pentru fiecare paragraf, câte două cuvinte-cheie.

5. Scrie, pentru fiecare idee principală de la exercițiul 2, câte o idee secundară.

6. Câte fire narative identifiți în textul dat? Ce are în prim-plan fiecare fir?

7. Cum se face trecerea de la un fir narativ la altul?

8. Stabilește cine este naratorul și la ce persoană povestește, apoi transcrie trei exemple care să-ți susțină răspunsul.

Îmi amintesc

Textul epic prezintă o serie de întâmplări la care participă personaje, prin intermediul cărora autorul exprimă diferite idei, gânduri, sentimente, valori.

În mod obișnuit, **acțiunea** dintr-un text epic este structurată în **momente ale subiectului**: situația inițială (expozițiunea), situația care declanșează acțiunea (intriga/elementul perturbator), desfășurarea acțiunii, momentul de maximă intensitate (punctul culminant) și situația finală (deznodământul). În unele texte, acțiunea poate începe cu situația finală, derulându-se apoi evenimentele care au condus la aceasta.

Textul epic poate fi alcătuit din mai multe **fire narative** care se înlănțuie și alternează, fiind astfel ilustrate, în paralel, acțiuni diverse.

Acțiunea este plasată în **spațiu și timp**.

Naratorul reprezintă vocea dintr-un text epic care relatează întâmplările, fie la persoana I (situație în care naratorul este și personaj), fie la persoana a III-a.

Pentru realizarea **rezumatului** unui text epic, este necesar să respecti următoarele **opt reguli**:

1. formulează ideile principale;
2. nu folosi citate din text;
3. transformă dialogul în narațiune (vorbirea directă în vorbire indirectă);
4. folosește persoana a III-a, timpul prezent sau perfect compus, modul indicativ;

5. omite descrierile, figurile de stil, interjecțiile sau alte elemente de expresivitate;

6. nu include comentarii personale sau mărci afective;

7. folosește limbajul literar (nu folosi regionalisme, cuvinte ieșite din uz sau forme populare);

8. utilizează structuri precum „la început”, „de îndată ce”, „în cele din urmă”, „totuși” etc. pentru a marca trecerea de la o idee la alta.

Integrez și creez

1. Notează tema textului și transcrie o secvență ilustrativă.

2. **Lucrați în perechi!** Prezențați traiul în cele două spații, așa cum reiese din text, completând tabelul de mai jos în caiet.

Aspect urmărit	Acasă	La mătușa Anastasia
Activități		
Relații sociale		
Interacțiunea cu animalele		
Ritmul vieții		
Facilități		

3. Transcrie din text câte o secvență care:

- a. oferă o explicație suplimentară;
- b. prezintă o experiență anterioară momentului relatării;
- c. sugerează idealuri pentru viitor;
- d. descrie un personaj;
- e. expune atmosfera;
- f. prezintă afirmații generale despre lume.

4. Realizează, în minimum 80 de cuvinte, rezumatul textului, respectând regulile de alcătuire a acestuia.

5. Menționează două particularități ale textului epic și justifică-ți răspunsul cu câte un exemplu semnificativ din textul citit.

Evoluez

1. Asociază textul *Aventurile lui Leep în realitatea offline* cu un alt text literar studiat la clasă sau citit ca lectură suplimentară, prezentând, în 50-100 de cuvinte, o temă comună, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text.

Indicație: Precizează titlul și autorul/autoarea textului ales. Numește tema comună, apoi prezintă-o prin referire la câte o secvență din fiecare text. De exemplu, poți asocia textul cu „D-I Goe...” de I.L. Caragiale, referindu-te la tema familiei.

2. Scrie o compunere, de minimum 150 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută în timpul descoperirii unei lumi virtuale (dintr-o carte, dintr-un joc etc.). Vei avea în vedere:

- relatarea întâmplărilor respectând succesiunea logică a evenimentelor;
- integrarea unei secvențe dialogate de minimum patru replici și a unei descriptive de cel puțin 30 de cuvinte;
- adecvarea conținutului la cerință;
- respectarea numărului minim de cuvinte.

Personajul (actualizare)

Start

1. Identifică toate personajele textului *Aventurile lui Leep în realitatea offline* și stabilește tipul fiecăruia (principal, secundar, episodic, figurant; individual, colectiv).

2. Transcrie tabelul în caiet și notează „X” în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili dacă este adevărat (A) sau fals (F), bazându-te pe informațiile din textul semnat de Dan Lungu, *Aventurile lui Leep în realitatea offline*.

Enunțul	A	F
Leep este încântat de ideea de a merge la mătușa Anastasia.		
Băiatul se bucură că a făcut o descoperire tehnologică la mătușa Anastasia.		
Mama protagonistului îi permite să rămână singur acasă în timp ce pleacă în delegație.		

3. Completează enunțurile cu informații din textul *Aventurile lui Leep în realitatea offline*.

- Protagonistul își petrece majoritatea timpului jucându-se jocuri video și ...
- Mama îi spune băiatului că trebuie să meargă la mătușa Anastasia pentru ...
- Băiatul își împachetează în bagaj o tonă de scule, inclusiv ...

4. Asociază fiecare personaj din coloana A cu descrierea corespunzătoare din coloana B.

A

Leep

mama

mătușa
Anastasia

Andrei

B

- „[...] a terminat conversația flească de emoție. Apoi a reluat discuția cu Mom despre pământuri. Voia să le vândă cât mai repede, erau mai degrabă o povară.”
- „[...] avea aproape patruzeci de ani și lucra la o firmă care producea plăci video.”
- „[...] a condus relaxată, ascultând și fredonând melodii de pe vremea apariției vieții pe pământ sau, hai, a războaielor dacilor cu romanii.”
- „Urmăream un serial, conversam cu prietenii pe chat și, în același timp, rulam playlistul meu cu bucată una și una [...]”

5. Copiază tabelul de mai jos pe caiet și notează informațiile cerute pentru fiecare personaj.

Personajul	Trăsături morale	Secvențe sugestive
Leep		
mama		
mătușa Anastasia		

6. **Lucrați în perechi!** Personajul principal al textului citit este și naratorul evenimentelor. În ce alte texte studiate anterior ați regăsit un narator-personaj? Ce trăsături puteți atribui naratorului-personaj? Aveți în vedere textele numite.

7. Ce ai în comun cu personajul principal din textul lui Dan Lungu?

Îmi amintesc

Personajele sunt creații ale autorului pe care le regăsim doar în lumea ficțională și care iau parte la acțiunile dintr-un text epic. Acestea reprezintă oameni, plante, animale, obiecte, ființe fabuloase. După implicarea în acțiune, personajele se împart în: **principale** (sunt în centrul acțiunii); **secundare** (ajută personajele principale să își îndeplinească scopul); **episodice** (apar doar în anumite momente ale acțiunii); **figurante** (au rol neînsemnat, nu participă la acțiune). După felul în care sunt construite, personajele pot fi **individuale** (reprezentând un individ) sau **colective** (prezentate ca un grup cu trăsături comune; de exemplu, locuitorii unui oraș).

Trăsăturile personajului sunt conturate prin **mijloace de caracterizare**:

- directe** (sunt numite de către narator, de alte personaje sau de personaj însuși);
- indirecte** (reies din acțiuni, relații cu alte personaje, mimică, gesturi, limbaj, nume, vestimentație etc.).

Situația tensionată dintre două sau mai multe personaje generează un **conflict exterior**, iar starea de neliniște și îndoială a unui personaj duce la apariția unui **conflict interior**. Și conflictele reprezintă o modalitate indirectă de caracterizare.

Integrez și creez

1. Indică două trăsături ale protagonistului care se desprind din relația cu mama.

2. Ce conflicte/tensiuni apar între personaje? Ce crezi că le generează? Cum influențează ele desfășurarea acțiunii?

3. Recitește finalul textului. De ce crezi că atitudinea celor două femei față de băiat s-a schimbat? Ce au descoperit mama și mătușa Anastasia despre băiat?

4. Realizează, pentru personajele Leep, mama, mătușa Anastasia și Andrei, o fișă de identitate care să conțină tipul personajului, date de identificare (vârstă, statut, ocupație, portret fizic etc.), principalele trăsături de caracter, mijloace de caracterizare folosite și citate ilustrative, pasiuni/valori și percepția altor personaje. Ai în vedere schema de mai jos.

Leep – personaj principal, individual

Date de identificare

Trăsături

Caracterizare directă

Caracterizare indirectă

Pasiuni/Valori

Percepția altor personaje

5. Scrie o compunere, de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi un personaj, la alegere, din textul *Aventurile lui Leep în realitatea offline* de Dan Lungu.

În redactarea caracterizării, vei avea în vedere:

- precizarea a două date de identificare a personajului (nume, vârstă, ocupație, origine, portret fizic etc.);
- numirea a două trăsături morale ale personajului;
- ilustrarea a două mijloace de caracterizare diferite, prin câte o secvență comentată;
- corelarea unei valori personale cu una dintre valorile personajului.

Evoluez

1. Crezi că Leep a învățat ceva în urma vizitei la mătușa lui?

2. Imaginează-ți un dialog, de minimum zece replici, între Leep și mama sa după ce băiatul a descoperit mai multe despre mătușa Anastasia și despre vărul său Andrei.

3. Rescrie, la persoana I, din perspectiva mătușii Anastasia, scena cuprinsă între următoarele momente: „De cum m-a văzut, mătușa Anastasia m-a luat la pupat”, „— E de toată isprava băiatul acesta al tău. O să ajungă mare!”.

Interpretarea textului

Integrez și creez

1. Ce sugerează începutul textului (primele patru paragrafe)?
2. Ce adjective folosește băiatul pentru a se referi la *ziua nenorocită*?
3. Crezi că experiența trăită la mătușa Anastasia a fost într-adevăr *nenorocită* pentru băiat? Cum crezi că se va referi la ea peste 10-15 ani? Cum explici?

4. a. Alege din lista de mai jos cuvintele potrivite pentru a descrie felul băiatului de a comunica cu prietenii săi virtuali. Oferă exemple sugestive din text.

familiar prietenos sincer ironic
obraznic serios respectuos vioi

- b. Selectează, din aceeași listă, cuvintele potrivite pentru comunicarea dintre băiat și membrii familiei. Ce diferă și de ce?

5. Crezi că felul băiatului de a povesti evenimentele influențează și atrage atenția publicului său? Motivează.

6. Cuvintele evidențiate în secvența următoare sunt specifice limbajului colocvial, pe care îl folosim cu cei apropiați. Rescrie secvența, astfel încât limbajul să fie standard, alegând din fiecare serie sinonimică acele cuvinte care exprimă cel mai bine intenția mesajului.

„haideti să vă povestesc o **fază** (1) **tare** (2), care s-a întâmplat **fix** (3) după o zi **nenorocită** (4)”

- (1) chestie, întâmplare, etapă, pățanie, proces
- (2) frumoasă, mișto, interesantă, extraordinară, nemaipomenită
- (3) imediat, chiar, precis, exact, strict
- (4) proastă, tragică, nefastă, nefericită, neplăcută

7. Așa cum mărturisește Leep, vocabularul său nu este cel mai elevat. De altfel, în secvențele dialogate se pot observa diferite abateri de la normele limbii literare (de exemplu, forma nerecomandată de normă „paișpe”) sau mărci specifice comunicării orale (de pildă, prelungirea unor sunete, ezitări marcate în text prin puncte de suspensie). De ce crezi că a ales autorul să scrie textul astfel? Alege dintre variante sau propune alta, justificându-ți răspunsul:

- a vrut să creeze personaje și întâmplări autentice;
- a vrut să atragă atenția cititorilor;
- a vrut să stârneasă râsul, făcând textul mai atractiv.

8. Ce impresie ți-ar fi lăsat textul dacă ar fi fost scris într-un stil sobru?

9. Ce sugerează folosirea cuvintelor preluate din limba engleză? Le folosești?

10. Formulează, într-un text de cel puțin 80 de cuvinte, mesajul textului, referindu-te la:

- temă și acțiuni principale;
- idei/emoții/sentimente/valori transmise;
- ceea ce te învață textul despre lume și/sau despre tine.

Evoluez

1. Scrie trei sfaturi pe care i le-ai da lui Leep, referitor la modul în care să se comporte în viitor cu familia sa, atunci când nu este de acord cu propunerile venite din partea celor apropiați.

2. Ție ce tip de știri/vloguri îți atrag atenția și prin ce?

3. Cât de importantă este pentru tine tehnologia? La ce te ajută în viața de zi cu zi?

4. Ce riscuri aduce utilizarea tehnologiei? Te poți referi la experiența lui Leep și la experiența personală.

5. Cum ar arăta o zi din viața unui adolescent fără conexiune la internet?

6. **Portofoliu.** Realizează pentru textul *Aventurile lui Leep în realitatea offline* de Dan Lungu o fișă de lectură, în care să incluzi: titlul, numele autorului, tipul de text (epic, liric sau dramatic), temele și cuvintele-cheie, ideile principale, mesajul textului, o scurtă caracterizare a personajelor și citate care te-au impresionat. Vei proceda astfel pentru toate textele de bază și cărțile citite în acest an școlar. Vei grupa fișele de lectură după tipul de text, iar dacă există mai multe texte de același tip cu teme identice/ asemănătoare, le vei pune unele după altele.

Indicații pentru realizarea portofoliului: Alege-ți o mapă sau un dosar și adaugă o primă pagină cu numele disciplinei și cu datele tale de identificare (numele tău complet, clasa, școala). Pe parcursul anului școlar, completează mapa/dosarul cu temele (individuale sau realizate în grup), proiectele, fișele de lucru, fișele de lectură, fișele de autoevaluare etc. La nivelul clasei, se vor stabili criteriile de organizare și de evaluare a portofoliului.

Combinarea diverselor structuri textuale

Gata pentru ceva nou

1. **Lucrați în grupe de patru elevi!** Alcătuiți o listă cu opt jocuri ale copilăriei pe care le-ați jucat în anii de gimnaziu. Scrieți regulile unuia dintre acestea.

2. Citește textul *Avioanele* de Raluca Poenaru, publicat în volumul colectiv *Jocuri și jucării: Seniorii*.

Text de bază

Avioanele

de Raluca Poenaru

Mie, când eram la școală, cel mai mult îmi plăceau vacanțele, iar dintre vacanțe, preferata mea era cea de vară. Stăteam toată ziua afară, jucam Baba-oarba, Maștele-încurcate, Omul Negru sau Țările; săream coarda, elasticul și șotronul, desenam cu creta pe trotuare, vorbeam despre toate nimicurile sau ne luptam.

Luptele erau de departe cel mai frumos, dar și cel mai periculos joc al nostru. Dacă la restul jocurilor ne puteam suci o gleznă sau juli un genunchi, în bătălie treburile stăteau cu totul altfel. În plus, dacă ne prindeau luptându-ne, vecinii le spuneau de fiecare dată părinților, iar de asta trebuia să ne ferim cel mai tare. Așa că nu puteam să jucăm jocul ăsta decât vinerea între 9 și 10, când doamna Arghir – cea mai vigilentă vecină a noastră – pleca la piață.

În fiecare vineri, la ora 9 fără un sfert, ieșeam cu toții afară. Aveam cu noi câte un zâmbet de îngeraș și o pungă cu muniție pregătită din timp: roșii stricate, pere putrede, vișine mucegăite. Mirosea muniția de ne muta nasurile. O lăsam lângă rondul cu trandafiri și ne prefăceam că n-aveam nicio legătură cu ea. Noi ieșiserăm afară pentru alte treburi: Baba-oarba, Maștele-încurcate... pe care le jucam de zor, însă doar până când o vedeam pe doamna Arghir plecând la piață. Cum trecea de părculeț, cum ne luam proiectilele și... la atac!

N-aveam timp de pierdut. Cele mai bune poziții de luptă erau în avioane, iar avioanele erau puține. Mai precis, o salcie, un dud, un zarzăr și un pin. Cine reușea să ocupe un avion avea un avantaj semnificativ. Cine nu, lupta de la sol și risca să fie eliminat rapid din bătălie.

Într-o vineri, doamna Arghir a ieșit nervoasă din bloc. Se întorcea din când în când să se uite în urmă, dădea din mâini și vorbea de una singură cu voce pițigăiată.

„Inadmisibil! Ce oameni! Au umplut tot blocul de mizerie... Am înțeles, li s-o fi rupt punga de gunoi. Se mai întâmplă. Dar așa lași? Nu te întorci cu o mătură, cu ceva, să cureți unde ai murdărit? Nu speli? Nu. Nici gând. De la etajul 6 și până la parter e plin de zoaie. Nu suport mizeria! Păi știu ei cât de dăunătoare e mizeria? Nu știu.”

Doamna Arghir a dat cu ochii de noi, s-a încruntat și a plecat mai departe bombănind.

„Și copiii ăștia – tot la fel. Parcă văd că mă întorc de la piață și găsesc aici o mizerie de nedescris. Ne batem joc de natură, distrugem totul.”

Cum a trecut doamna Arghir de părculeț, cum ne-am înhățat pungile cu muniție și ne-am repezit spre avioane. Teo s-a urcat în pin și, pentru că a fost primul care a ajuns sus, a strigat: Stop! Ne-am oprit cu toții acolo unde eram. Ne-am pregătit proiectilele și am pornit lupta.

Eu aveam la mine fructe coapte de soc – vreo zece ciorchini cu bobite pline de zeamă roz-violet. Am scos un ciorchine din pungă și l-am aruncat în Andrei, care era în salcie. L-am nimerit în plin. Pe tricou i s-a desenat pe loc harta însângerată a bătăliei. În cădere, boabele le-au atins pe Ana și pe Laura. Mi-au răspuns cu câte o prună mucegăită. Am ripostat cu încă un ciorchine. O roșie putredă mi-a șuierat pe la ureche. Iar alta m-a atins în genunchi. Lupta era în toi când Lucian a strigat din zarzăr:

— Doamna Arghir!

